

עין משפט
גז מצה

בו א מיי פכיד מהל' סנהדרין הל' א ופי"ו מהל' הלכה ד סמג עשין פה טושי"ע ח"מ סי' רלו סעיף א וסי' טו סעיף ה נוצרכ אלפס עוד בפ"ג דבי"מ [פ.]:

בז ב מיי פי"ה מהל' זכיה הלכה ד סמג עשין פה טושי"ע שם סי' רנב סעיף כט:

בח ג מיי פי"ו מהלכות מביה הלכה יל סמג עשין פה טושי"ע שם סי' סו סעיף כג:

כב ד מיי שם הל' יב טושי"ע שם סעי' כח: ל ה טושי"ע אה"ע סי' קה סעיף ו:

תורה אור **השלם**

1. רָעָך וְעַ אֲבִיךָ אֶל תַּעֲבֹב וּבֵית אֲחִיךָ אֶל תְּבֹאֵב בָּיִת אֵיךְ טוֹב שָׁבֹן קְרוֹב מֵאֶח רַחוּק;
משלי כו י

תוספות רי"ד

במסירה: ההיא איתא דאחיבא שבעה בי דינא דרבא ורא"ל בת ר"ח ידענא בה דחשידא אשכנעה אפכה רבא לשכנגדה זימנין הוה יתבי ר"פ ודאבי"מ קמי' אייתי הוה שטרא קמי' א"ל ר"פ ידענא ביה דשטרא פריעה הוה א"ל איכא איניש בהדי' מר א"ל דאבי"מ ולא יתא ר"פ ככת ר"ח א"ל בת ר"ח קום לי בגוה מר לא קים לי בגויה. אמר ר"פ ושתא דאמר רבנן קים לי בגוי' מילתא הובן נגזן אבא מר דקים ליה בגוי' קרענא שטרא אפומי'. קרענא ס"ד אלא מרענא שטרא אפומיה. פי' וכי עד אחד נאמן להוציא שטר חתום מיד המחזיק בו אפוקי' ממונא הוא ותרי בעינן. אלא מרענא שלא אדוק לגבות אותו שטר. ומיקרי' נמי לא קרעני' ליה. ואי קשיא מ"ש מהיפך שבעה דרבא דאפיק ממונא עפי"י בת ר"ח לא דמיא דהתם כיון דאחיבא שבעה דאוריית' שבעה במקום חשלומן עומדת עד שתשבע ותשטר וכיון שלא היתה יכולה להשבע מפני שהיא חשודה בעיניו ולא היה מניחה לישבע הו"ל מחויב שבעה וא"ל ומשלה משה' אפכה אבל הכא ל"ש הכי: ההיא איתא דאחיבא שבעה ב"ד דרבכ"א א"ל ההוא בעי"י תיתי' שתשבע לי במאת אשור דמיטכסא ומודית א"ל כתובי לי וכתא ריהביו ביד נאמן דכי משתבעני יהי לי אמר ר"ב כתובי לה א"ל ר"פ משום דאיתא דמבולאי אמרית' מילי' ממוליאי' והא"ר האי שאלת דרינא דבתיבי מקמי דלחמי' סהדי' תחיתומי דיהו פסולה אלמא מחזי כשקרא הי"נ מחזי כשקרא וליתא מדר"ג דאמר ר"ג אומר היה ר"מ אפי' מצאו באשפה חתמו ותנו לה כשר ואפילו רבנן לא פליגי עליה דר"מ אלא בגי' דבעי' כתובה לשמה אבל בשאר שטרות מודי ליה דארא' אריי' שטר שלוח בו ופרעי' אינו חוזר ולוח בו שכבר ניש טעמא דנ"ש אבל לשקרא לא חישיבין: ההוא גברא דאפקיד שב מרגינא

חדא דידענא ביה בר' מיאשא דלא אמיד. אע"ג דאילו הוה ר' מיאשא קיים והוה טעין שלי הוה היה מהימן אע"ג דלא אמיד דאימור מליאה אשכח או מתנה נתנו לו מ"מ לא טעינין ליטמי דמילתא דלא שכיחא היא כי היכי דלא טעינין להו נאנסו בסוף פרק המוכר את הבית (ב"ב דף ע: ושם):

ועוד הא קא יהיב סימנא. אין לפרש ועוד אפי' אמיד דאי

אמיד מה מועיל הסימן דלמא זכנה מיניה אף על גב דהאי סימן דליירי בסדיניה אין רגילות לידע אם לא שהפקיד אללו מ"מ ככסא דכספא ומטכסא דכסמון ליכא סימן אלא בגופס וההוא לא הוי סימן שהפקיד דאינא למימר דזכנה מיניה אלא יש לפרש דהנך מרי טעמי אין מועילין זה בלא זה דבעינן דלא אמיד וסימן ואי"ת בסוף פ"ק דלעיל (דף יג:.) גבי ארסו וארסומו דקאמר חדא דהא קא מודה ועוד האמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר"ג א"ל אביי וזהא כי לא מודה מי מכשיר ר"ג כו' ומאי קשיא ליה דלמא רב יוסף שני טעממיס מנריך כדאשכחן הכא י"ל דהתם אחי ספיר דאי טעמא דמודה לא מהני לחודיה ההוא טעמא נמי דהלכה כר' גמליאל לא מהני ליה מידי דלא מכשיר ר"ג אלא ברוב כשרים אלנה והכא רוב פסולין אלנה וליכא אלא חד טעמא דמודה בלדג והי"ק וזהא כי לא מודה פי' אי טעמא דמודה לחודיה לא מהני מי מכשיר כו' והא דאמרנין כהאשה שהלכה (יבמות דף קטו: ושם) ההוא דלפקיד שומשמי גבי חזריה א"ל הב לי שומשמאי א"ל שקילמיניהו א"ל והא כך וכך הוו ובחציאת רמיין אמר ליה שקלמיניהו והני אחריני יניהו ומשמע התם דאי הוה יהיב סימנים מוצהקים הוה מהימן ולא מהימן איךך צמיגו דלקוחים הס צדי וכן כפרק איחו נשך (ב"מ דף ע.) הני וחי' דיטמי היכי דבעינן להו חזין איניש דלית ליה דהנא פריכה א"ל אכל לניס דלא דלמא פקדון יניהו ואמי איניש מעלמא ויהיב זהו סימנא ושקיל להו התם מיירי כשיש עדים שהפקיד אללו דמו לא מהימן למימר לקוח הוא צדי כיון שגא לידו צמות פקדון אכל דהנא

פה:

הכותב לאשתו פרק תשיעי כתובות

כשיקרא. שלא נכתב על מלוה זו: לא חישיבין. אם לא שיש בדבר ביטול שטר גמור: שז מרגינא^[דליירי בסדינא]. שבע מרגליות כרורות בסדן אחד הפקיד ציד ר' מיאשא: ולא פקיד. לא זזה לאנשי ביתו שחטפתו מימיה: אסו לקמיה דר' אמי. לתבוע את הירשין והיורשין אומרים שמא של אבינו היו: **דלא אמיד**.

אינו עשיר(י): **סימנא**. דאמר בסדן הס כרורות והם שבע: **שביז חסא** ולא פקיד. שטבע צנהר כדאמר ביצמות צפ' בתרא (ד' קכא:): **מטכסא**. ציבוס משי צינד"ל בלע"ז: **ההוא דאמר** להו. בלוואת מימיה נכסי לטוביה ולא פירש לאיזה טוביה: **דגיס ציה**. רגיל אללו ומגו דגייסי אהדיי קורא לו בשמו כאליו לא נסמך: **ס"ח קודס**. דמסתמא אדם מזליך מעשיו לזכות בשעת מימיה דאמר מר (ברכות ד:.) כל הנביאים לא נתנצלו אלל המנהג תלמידי חכמים ומכסי: **שודא דדייני**. העלת הדיינים לפי מה שיראו דיינים שהיה דרכו של מת לקרב את זה יותר מזה או מי שצנניהן טוב וטיב דדךך ישרה שיש לומר זו נמכין המת לזכות: **שודא**. כמו **ס** שדי צימא (שמות טו) דמתרגמינן ירה ציס הטיל ציס: **וחזר ומחלו**. המוכר שהו' מלוה מחלו ללוה: **מחול** דאמר ליה לזה ללוקח לאו בעל דברים **דידי** את: **ואפי' יורש**. של מלוה מוחל: **וצינעה לפסותא**. מכרה שעבוד כמוצתה לאחרים בעודה תחת בעלה: **בטונס סנאס**. דבר מועט שאינו אלא כחזוק טובה שקורין גרי"ד מפיק רלון. ולפי שהלוקח מטיל מעותיו בספק שמא תמות היא צחי בעלה נאמר דאמר ר' יוחנן (בב"ב דף ע"ב) **ה"ג אסו סנצני לה לצרפא**. אתו לקוחות וקא תצעי לה לצרתה הבאה לגבות כמוצת אמה מלציה ולירש הכתובה מכח אמה ואלו צאין ליטול אותה הימנה לומר אמך מכרה לנו: **תציל**

אימא לך מילתא מעליותא דהוה אמר אבוך הא דאמר שמואל ^א^ב**המוכר שטר חוב** לחבירו וחזר ומחלו ואפילו יורש מוחל מודה שמואל יבמכנסת שטר חוב לבעלה וחזרה ומחלתו שאינו מחול מפני שידו כידה: **הקריבתי**ה דרב נחמן זבינתה לכתובתה בטובת הנאה איגרשה ושכיבה אתו קא תבעי לה לברתה אמר להו רב נחמן ליכא דליסבא לה עצה **תציל**

פריכה אין זו סימן והא ליכא למיחש שמא יכירו בטביעת עין דהא לא שכיח ורשצ"א נראה לו לפרש חדא דלא אמיד וליכא למיחש דלמא דר' מיאשא יניהו ועוד דלמא דאיניש אחרינא הוו נמי ליכא למיחש דהא קא יהיב סימנא: **פי' בקונטרס** דליירי **בסדינא** ושבעה הו' וזהאשה שהלכה (יבמות דף קטו:.) לא הוי סימן כי האי גוונא: **שודא דדייני**. לא כפי' הקונט' שפי' שילמדו הדיינים דעתו של נותן למי רלונו ליתן יותר אלא אומר ר"ת שהדיין יתן למי שירצה ומציא ראייה מסוף פ"ק דגיטין (דף יד: ושם) גבי הולך מנה לפלוני ומת משלת מה שירצה שלים יעשה וקרי ליה התם שודא ועוד צפ' בתרא דקידושין (דף עז. ושם) אמרינן דנאנחן דיין לומר לזה זכיתי כו' אכל אין צעלי דינים עומדים לפניו אין נאמן ופרץ וניהדר ונידייניה ומשי בשודא דדייני ואי כפי' הקונט' שהדיינין אומדין דעתו של נותן אכתי ניהדר ויעשה שודא וכן ביצועשלי נמי שירא דדיינים להחליט מחליטין ואם תאמר אם כן יתן הדיין למי שימן לו יותר שטר וי"ל דכל דיין דמקבל אגרא לאו דיינא הוא': **המזכיר שטר חוב** דחבירו כו'. תימנה לר"י היאך יכול למכור החוב דשעלמא כשיש ללוה קרקעות מוכר לו אותו שיעבוד שיש לו על הקרקעות אכל כשאין לו כלום מה מוכר לו ונראה לו דלא הוי מכר מדאורייתא דאי הוי מכר אמאי מחול וכן נראה לר"ת דלא הוי מכר אלא מדרבנן ומיימי ראייה מדאמר צפ' מי שמת (ב"ב דף קמ: ושם) אמר רבא אמר ר"ג מתנת שכי"מ מדרבנן וסופרים ופרץ והאמר ר"ג אע"ג דאמר שמואל המוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו מחול ואפילו יורש מוחל מודה שמואל שאם נתנו במתנת שכי"מ שאינו יכול למחול כו' משמע דמידי דאורייתא אינו יכול למחול ויש לדחות דלעולם אפי' הוי מכר שטר דאורייתא יכול למחול והתם ה"פ א"א בשלמא דאורייתא מש"ה אינו יכול למחול היורש לפי שהוא אינו יורש אלא המקבל מתנה הוא היורש דאם הוא מדאורייתא אם כן נפקא לן מוהיה ציוס הגחילו את בניו התורה נתנה רשות לאז להנחיל לכל מי שירצה אלא אי אמרת דרבנן אמאי אין יכול למחול הלא אפי' מידי דאורייתא יכול למחול כ"ש מתנת שכי"מ דרבנן ואי"ת אמאי איצטרריך למעוטי שטרות מאונאה"י אם מכר שטר חוב לא הוי דאורייתא וי"ל דנהי דהחוב אינו מכור מ"מ שייך זו אונאה שהוא שזה הרבה לקונה שימכרנו צדמים יקריס ללוה א"י כגון שהיה חייב לו מלוה על פה ומעלה לו דמים שיכתוב לו השטר: **בפני שידו בידה**. תימנה לר"י דבסוף שנים אוחזין (ב"מ דף ט: ושם) גבי מלא שובר צומן שהאשה מוחלת וחזר ופריך ולתוש דלמא כתבה ליתן צניסין כו' ומשני שמע מינה איתא לדשמואל דאמר המוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו ויהשתא אכתי ניחוש דלמא כתבה ליתן צניסין ולא נתנה עד תשרי ואולה והכניסתה לכתובתה לבעלה שאינה יכולה למחול כדאמרי' הכא וי"ל דמיירי התם בדידעי דלית לה בעל:

תציל

מסורת הש"ס

א) ב"מ קח: ט) [קדושין עז. וס"ג,] א) [לקמן פו. וס"ג,] ד) [צימא ציבור ממלא כנשיי גיטין נב: ד"ה ולא אמיד,] ט) [י"ל ירה ציס דמתרגמינן שדי צימא,] ו) [וצימא ציבור כמזו מוס' לקמן דל: ד"ה לימא רב וכו' וע"ע מוס' ב"ב לה. ד"ה שודא,] ו) [ב"מ ט: ושם,

גליון הש"ס

גב' דלא אמיד. עיין בספר הגלגל להר"ה מדה יב וברמזנ"ג סס.

לעני רש"י

צינד"ל [צינדי"ר].

בר של משי.

גרי"ד. הכרת טובה.

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת.

תוספות רי"ד (המשך)

דלאו דרי' הוא ויעמוד ביד ואמר לי נדר בחייו שיתן לי כנסיו. אריי' הרי בא טובי' שהוא תובע אותם ואין לנו חורש שמא לא טובי' אחר. אמר לטובי' ואחא רב טובי' בא טובי'. פי' לא פירש הנותן לאיזה טוביה והיה בעיר הרבה טוביה ובה א' ואמר לי נדר בחייו שיתן לי כנסיו. אריי' הרי בא טובי' שהוא תובע אותם ואין לנו חורש שמא לא טובי' אחר. אמר לטובי' ואחא רב טובי' לינתם בחייו. שכן וחי' ת"ח קודם קרוב וחי' ת"ח קודם. איכביעי להו שכן וקרוב מאי ת"ש טוב שכן קרוב מאח דחוק. שניהת שנים קרובים שניהם שנים מאי שודא דדייני. פי' הם ישליכו עיניהם על מי שנואה להן שיעצו שמה המא מקורבת עמו או מי ישר במעשיו יותר מחבירו שאמרו להו מחזיקין בעבור כפרת נפשו ואם לא בא שום טוביה לחבירו ולומר שילו נדר בחייו ליתנם ויש בעיר הרבה טובי' גם כזה הוה שודא דדייני. א"ל רבינא לרבא דרבאי' בר אורין אתא אימא לך מילתא דהוה אמר אבוך האי דא"ש המוכר ש"ח לחבירו וחזר ומחלו מחול ואפילו יורש מוחל. מודה שמואל במכנסת שט"ח לבעלה וחזרה ומחלתו שאינו מחול מפני שידו כידה. כתב ר"ח ד"ל הא דאמר שמואל וכו'. ה"מ בריא שיי"ל עינתי אכל מתנות ש"מ דקי"ל מידך דייק והדר יהיב א"צ מכנסת שט"ח לבעלה הני תרי לא יכולו למחול להו לא הוא ולא יורשיו. ואינם י"ל דבריו מ"ט דברייא משום די"ל עינתי בחשבוני כדאמר וכו'. א"כ תשלומין פים חייב לשלם ללוקח שמכר לו שטר פרוע בחזקת שאינו פרוע והאך פוטרו מאן דלא דאין

דינא דגרמי א"ו אע"פ שהשטר אינו פרוע יכול למחול לו מפני שא"י להקנותו המנה שאינו בעין דמלוה להוצאה ניתנה ואין הקנין חל אלא בדבר שהוא בעין לא בדבר שאינו בעין ופניו זה הטעם יכול למחול זה שלא קנה הלוקח גוף המנה אלא זכות נתן לו שיוכל לתובעו וכיון שזה קדם ומחל לו בטלה זכותו. א) וה"ט דשמואל שאל הקנה הלאו כדאמר בפ' מ"ש רבא ארי' מתנות ש"מ מדרבנן הוא גזירה שמא תטרף דעתו עליו ומי ארי' הכי והא ארי' ארי' אע"ג דא"ש האומר וכו' מודה שמואל שאם נתנו במתנות ש"מ שאינו י"ל אא"כ מדאורייתא מ"ה אי"ל אא"א דרבנן מאזי אי"ל אינה כשל תורה ועשהו כשל תורה אלמא שטעמא דמילתא הוי דמתנות שכיב מרע [אי"ל אינו] אלא משום דדבריו ככתובין וכמ"ד וכאילו היו הווזים ביד מקבל מתנה דמי דומיא דמכנסת שט"ח לבעלה שזכה הבעל בנכסים והוי ידו כידה לכל

^[1] נראה לר"י דבסוף שנים אוחזין (ב"מ דף ט: ושם) גבי מלא שובר צומן שהאשה מוחלת וחזר ופריך ולתוש דלמא כתבה ליתן צניסין כו' ומשני שמע מינה איתא לדשמואל דאמר המוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו ויהשתא אכתי ניחוש דלמא כתבה ליתן צניסין ולא נתנה עד תשרי ואולה והכניסתה לכתובתה לבעלה שאינה יכולה למחול כדאמרי' הכא וי"ל דמיירי התם בדידעי דלית לה בעל: